

ZWIERZĘTA KLASOWE SPOSOBEM NA WSPOMAGANIE EDUKACJI DZIECI

Zuzanna Łoniewska¹, Hiacynta Peregudowska¹, Andrzej Gugolek^{2*}

¹Studenckie Koło Naukowe Hodowców Zwierząt Amatorskich

²Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Wydział Bioinżynierii Zwierząt,
Katedra Hodowli Zwierząt Futerkowych i Łowiectwa, ul. Oczapowskiego 5, 10-719 Olsztyn

*E-mail gugolek@uwm.edu.pl

 Andrzej Gugolek: 0000-0002-5360-9755

Abstrakt

Wykorzystanie zwierząt amatorskich w różnych obszarach edukacji człowieka staje się ostatnio coraz popularniejsze. Jedną z form wspomagania edukacji są zwierzęta klasowe, znane lepiej pod angielską nazwą „classroom pets”. Celem zaprezentowanej pracy przeglądowej było przedstawienie informacji o zjawisku zwierząt klasowych. Przeanalizowano czynniki wpływające na decyzje o wprowadzeniu zwierzęcia do klasy oraz wybór jego gatunku. Opisano wpływ obecności zwierząt w klasach na wyniki w nauce i zachowanie uczniów. Ponadto przedstawiono problemy wynikające z utrzymania zwierząt klasowych. Praca powstała na podstawie wybranej literatury naukowej oraz własnych przemyśleń, które pojawiły się podczas kontaktów ze zwierzętami oraz praktyk w szkołach. Na podstawie informacji zawartych w pracy wnioskować można, że obecność różnych gatunków zwierząt w klasach jest zjawiskiem relatywnie nowym, które wciąż budzi zainteresowanie wielu osób. Głównymi obszarami, w których zwierzęta klasowe wpływają na dzieci, są socjalizacja i zawiązywanie relacji, rozwój poczucia własnej wartości, a także nauka odpowiedzialności i szacunku do innych stworzeń. Najczęstszymi problemami, z którymi borykają się opiekunowie zwierząt klasowych, są brak środków na utrzymanie zwierząt oraz kwestia zajmowania się nimi podczas dni wolnych od szkoły. Podsumowując, można stwierdzić, że obecność zwierząt klasowych jest zjawiskiem korzystnym, jeżeli nauczyciele i uczniowie gotowi są wziąć odpowiedzialność i zapewnić zwierzętom dobre warunki bytowania.

Słowa kluczowe: zwierzęta klasowe, gatunki, edukacja dzieci, korzyści, problemy

Wstęp

Świadome wykorzystanie zwierząt, w tym zwierząt amatorskich, w różnych obszarach edukacji człowieka staje się ostatnio coraz popularniejsze. Szczególnie relacje zwierząt z dziećmi od dawna uznawane są za ważny element ich rozwoju społeczno-emocjonalnego i poznawczego, jednak uważa się, że wciąż nie są dostatecznie dobrze poznane (McCullough i in., 2021). Według Meadan i Jegatheesan (2010) dzieci, zwłaszcza młodsze, mają naturalną chęć do kontaktu ze zwierzętami i są nimi bardzo zainteresowane. Lubią je obserwować, dotykać, a nawet z nimi rozmawiać i zadawać pytania na ich temat. Nauczyciele i rodzice mogą wykorzystać to szerokie zainteresowanie, aby ułatwić rozwój i naukę dzieci w różnych dziedzinach. Uważa się, że dzieci znajdują emocjonalne pocieszenie w relacjach ze zwierzętami. Endenburg i van Lith (2011)

podają, że istnieje powszechne przekonanie, iż interakcje ze zwierzętami są korzystne dla rozwoju dzieci, a badania naukowe wykazują pozytywny wpływ zwierząt amatorskich na rozwój społeczno-emocjonalny i poznawczy dzieci.

Jedną z form wspomagania edukacji są zwierzęta klasowe, znane lepiej pod angielską nazwą „classroom pets”. Zwierzęta klasowe to osobniki różnych gatunków, które przebywają w klasach szkolnych, gdzie odbywają się zajęcia. Najczęściej są to klasy przeznaczone do nauczania biologii, lecz nie jest to regułą. Zwierzęta są tam umieszczane przez nauczycieli lub stanowią własność uczniów. Czasami określa się tak zwierzęta, które wraz z ich właścicielami odwiedzają placówki edukacyjne w celu prowadzenia różnych działań. Zwierzęta te służą urozmaiceniu procesu nauczania i rozwojowi osobistemu uczniów dzięki interakcjom, opiece i zabawie z nimi. Wielu badaczy zajmujących się tematem wpływu zwierząt na człowieka zalicza zwierzęta klasowe do „Animal Assisted Interactions”, czyli interakcji z udziałem zwierząt (Fine i in., 2019; Łoniewska, 2024; Peregudowska, 2024; <https://petsintheclassroom.org>). Zjawisko zwierząt klasowych spotykane jest w różnych krajach. Z pewnością także czytelnicy zetknęli się w Polsce ze zwierzętami w szkołach podczas swojej edukacji. Stwierdzono, że „kąciki przyrody” czy inne formy eksponowania zwierząt zdecydowanie częściej znajdują się w przedszkolach i klasach, gdzie uczą się młodsze dzieci (Frątczak i Frątczak, 1991). W Polsce zjawisko zwierząt klasowych nie było przedmiotem szerszych badań i nie wiadomo, na jaką skalę jest praktykowane. Istnieją natomiast takie badania prowadzone w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie (Zasloff i in., 1999; Rud i Beck, 2003; Daly i Suggs, 2010; Gee i in., 2015; Ganzert i McCullough, 2015; McCullough i in., 2021; Hindman, 2022).

Zasloff i in. (1999) jako jedni z pierwszych wykazali na podstawie badań prowadzonych w Kalifornii, że większość ankietowanych nauczycieli utrzymywała w klasach żywe zwierzęta. W przypadku braku zwierząt sale lekcyjne wyposażone były w różnorodne preparaty czy ekspozyty zwierzęce. Z ankiety przeprowadzonej w 431 szkołach podstawowych w stanie Indiana wynika, że 25% utrzymuje zwierzęta klasowe, a w połowie z nich dopuszczalne jest przyniesienie zwierząt przez uczniów do szkoły (Rud i Beck, 2003). Według kolejnej ankiety przeprowadzonej przez Gee i in. (2015) wśród nauczycieli uczestniczących w 1400 programach edukacyjnych akredytowanych w Stanach Zjednoczonych przez organizację National Association for the Education of Young Children, prawie dwie trzecie z nich zadeklarowało posiadanie zwierząt w swoich klasach.

Powyższe badania świadczą o pozytywnym odbiorze i zainteresowaniu wpływem zwierząt na edukację, w związku z tym przygotowano powyższą pracę o charakterze przeglądowym, aby zwrócić uwagę na to zjawisko w naszym kraju. Niniejsza praca powstała na podstawie wybranej literatury naukowej oraz własnych przemyśleń, które pojawiły się podczas kontaktów ze zwierzętami oraz praktyk w szkołach.

Celem pracy jest przedstawienie informacji o zjawisku zwierząt klasowych. W pracy przeanalizowano także czynniki wpływające na decyzję o wprowadzeniu zwierzęcia do klasy oraz wyborze jego gatunku. Opisano wpływ obecności zwierząt w klasach na wyniki w nauce i zachowanie uczniów. Ponadto przedstawiono problemy wynikające z utrzymania zwierząt klasowych.

Wybór zwierzęcia klasowego

Nauczyciele, podejmując decyzję o wprowadzeniu zwierzęcia do klasy, powinni najpierw zastanowić się, czy są w stanie zapewnić mu odpowiednie warunki utrzymania. Często wiąże się to z wyborem właściwego gatunku, gdyż różne zwierzęta wymagają więcej lub mniej uwagi i troski. Należy także przeanalizować, ile miejsca w klasie można poświęcić na pomieszczenia czy klatki dla zwierząt. Kolejną sprawą, na którą należy zwrócić uwagę, jest sprawdzenie, czy

wybrane zwierzę należy do gatunku socjalnego i potrzebuje towarzystwa, czy może żyć samotnie. Z tym drugim wiąże się konieczność utrzymywania przynajmniej dwóch osobników danego gatunku. Innymi czynnikami, które należy wziąć pod uwagę, są odpowiednie naświetlenie oraz temperatura pomieszczenia, aby zapewnić komfort zwierzęciu. Warto także rozważyć aspekt finansowy tego przedsięwzięcia, gdyż zakup zwierzęcia, klatki oraz jej wzbogacenia, a także pokarmu dla niego generuje pewne koszty (Ganzert i McCullough, 2015; <https://www.peta.org/>).

Zastanawiając się nad wyborem odpowiedniego gatunku, można także zasięgnąć opinii innych nauczycieli, którzy mają już doświadczenie z utrzymywaniem zwierząt klasowych. Według amerykańskich badań Rud Jr. i Beck (2003) najliczniejszą grupę zwierząt klasowych w stanie Indiana stanowiły rybki akwariowe (27,5%). Kolejną grupą były ssaki, takie jak: szynszyle, myszokoczeki, kawy domowe, myszy, szczury, jeże i króliki (26,3%), płazy i gady (salamandry, żaby, ropuchy, płazy beznogie, legwany, inne jaszczurki, węże, żółwie) – 22,1%, owady (mrówki, motyle i ich gąsienice, karaczany, świerszcze i mączniki) – 11,7%, różne bezkręgowce (kraby, raki, ukwiały, ślimaki i pająki) – 10,8. Najmniej liczną grupą zwierząt klasowych były ptaki (głównie papugi) – 1,6%.

Inne badania przeprowadzone w Stanach Zjednoczonych wskazują również, że najpopularniejszymi zwierzętami klasowymi były rybki, utrzymywane przez 30% respondentów – nauczycieli biorących udział w ankiecie (Ganzert i McMullough, 2015). Duża popularność rybek koresponduje z wynikami badań Clements i in. (2019), które donoszą o bardzo pozytywnych interakcjach ludzi z rybkami akwariowymi. Kolejne według częstości utrzymywania były: kawy domowe – 13%, chomiki – 10%, agama brodata – 7% i gekon lamparci – 7%. Inne, niewymienione gatunki, stanowiły łącznie 33% (Ganzert i McMullough, 2015). Zdaniem Hirschenhauser i Brodesser (2023) wśród innych gatunków, z którymi dzieci są w stanie nawiązać więź emocjonalną, są nawet ślimaki olbrzymie. Z kolei McCullough i in. (2021) do najczęściej utrzymywanych w salach lekcyjnych gatunków zwierząt zaliczyli: kawy domowe, rybki, jaszczurki, chomiki, ropuchy, myszokoczeki, żółwie lądowe.

Korzyści z utrzymywania zwierząt klasowych

Uważa się, że opieka nad zwierzęciem klasowym jest dla dzieci pozytywnym przeżyciem. Badania przeprowadzone głównie w Stanach Zjednoczonych wykazały, że opieka nad zwierzęciem jest nie tylko przyjemna, ale ma walory edukacyjne oraz wpływa na rozwój osobowości i umiejętności społecznych u ludzi (Daly i Suggs, 2010; Endenburg i van Lith, 2011; Clements i in., 2019). Co więcej, opieka nad zwierzęciem rozwija u dzieci takie wartości jak empatia, współczucie i szacunek. Wzbogaca ponadto wiedzę, jak należycie zajmować się żywymi istotami (Hirschenhauser i Brodesser, 2013). Dzieci z natury chcą obcować ze zwierzętami, ponieważ wydaje się, że nie stawiają one żadnych wymagań, nie oceniają i nie zagrażają, tak jak to robią inni ludzie. Dziecko samo podejmuje decyzję, kiedy chce wejść w interakcję ze zwierzęciem, a kiedy chce tylko je poobserwować. W obecności zwierząt dzieci rozluźniają się, relaksują, wchodzi też w relacje z rówieśnikami, na przykład rozmawiając na temat zwierzęcia (Rud Jr. i Beck, 2003; Ganzert i McCullough, 2015; McCullough i in., 2021).

Przeprowadzone przez Zasloff i in. (1999) badania wśród nauczycieli szkół podstawowych w północnej Kalifornii pokazały, że zwierzęta oprócz pomocy w prowadzeniu zajęć z nauk ścisłych i nauczania międzyprzedmiotowego, są ważne dla ogólnego nauczania dzieci, gdyż umożliwiają przekazywanie wartości humanistycznych.

Rud Jr. i Beck (2003) opisali badania ankietowe prowadzone nad obecnością zwierząt w klasach szkół podstawowych w środowiskach wiejskich, podmiejskich i miejskich w stanie Indiana. Ankiety skierowano do 2149 nauczycieli z 115 szkół. Ponad 25% nauczycieli odpo-

wiedziało, że w ich salach lekcyjnych utrzymywane są zwierzęta. Według respondentów zwierzęta pomagały dzieciom w zdobywaniu praktycznych doświadczeń edukacyjnych, a także zapewniały uczniom rozrywkę. Autorzy na zakończenie stwierdzili, że wartość edukacyjna zwierząt klasowych często nie jest doceniana ani badana, a wyniki przeprowadzonych przez nich ankiet sugerują, że jest to obiecujący obszar dla badań interdyscyplinarnych.

W publikacji Daly i Suggs (2010) przedstawiono opinie 75 nauczycieli. Większość ankietowanych uważała, że zwierzęta klasowe pomagają w procesach dydaktycznych, już sama ich obecność wpływa na zwiększoną empatię oraz rozwój społeczno-emocjonalny u uczniów.

Ganzert i McCullough (2015) przeprowadzili w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie ankiety, mające na celu zbadanie, w jakim stopniu zwierzęta klasowe przyczyniły się do poprawy stopnia wiedzy, umiejętności socjalnych i empatii wśród dzieci od wieku przedszkolnego do klasy ósmej. Nauczyciele biorący udział w ankiecie i wywiadzie zostali zapytani o to, w jaki sposób skorzystali z obecności zwierząt w salach lekcyjnych oraz jakie były najważniejsze zalety ich obecności. Z przeprowadzonych ankiet wynikało, że aż 73% nauczycieli uważało, że zwierzęta klasowe pomogły ich uczniom w nauczaniu się odpowiedzialności. 71% ankietowanych było zdania, że wspierają uczniów w nauce dbania o zwierzęta, a 66% respondentów stwierdziło, iż zwierzęta klasowe okazały się cenną pomocą dydaktyczną podczas nauczania przedmiotów podstawowych i biologicznych. Ponad połowa ankietowanych stwierdziła, że dzięki zwierzętom zwiększyło się pozytywne postrzeganie szkoły i poczucie komfortu w klasie wśród uczniów, oraz że pomogły dzieciom w nauce empatii i szacunku. Ponadto obecność zwierząt poprawiła frekwencję oraz aktywność dzieci podczas zajęć szkolnych, co jest związane z ich chęcią do interakcji ze zwierzętami.

Badania McCullough i in. (2021) prowadzone na uczniach III i IV klasy szkół podstawowych na terenie Stanów Zjednoczonych polegały na porównaniu osiągnięć w nauce, zachowaniu i relacjach społecznych uczniów w klasach, w których były obecne zwierzęta klasowe i w których takich zwierząt nie było. Łącznie w badaniach wzięło udział 591 uczniów z 41 klas. Porównano efekty kształcenia uczniów i stwierdzono, że największą poprawę umiejętności i kompetencji społecznych oraz postępów w czytaniu odnotowano w klasach, w których utrzymywano zwierzęta. Ponadto rodzice dzieci mających kontakt ze zwierzętami klasowymi zauważyli poprawę zachowań prospołecznych. Wyniki te sugerują, że zwierzęta klasowe mogą przynieść znaczne korzyści w rozwoju umiejętności społecznych, a także rozwoju behawioralnym i edukacyjnym uczniów szkoły podstawowej.

Uważa się, że przebywanie ze zwierzętami wpływa pozytywnie na młodzież z zaburzeniami emocjonalnymi, takimi jak depresja czy zaburzenia lękowe, poprawia funkcjonowanie społeczne wśród dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym (Frątczak i Frątczak, 1991). Ponadto interakcja człowiek–zwierzę przynosi ogólne pozytywne efekty w sferze motywacji, samopoczucia, emocji i umiejętności utrzymania uwagi. Zdaniem wielu nauczycieli klatki lub akwaria ze zwierzętami stanowią urozmaicenie przestrzeni pomieszczenia oraz poprawiają procesy nauczania. Zwierzęta klasowe w dużym stopniu przyczyniają się do wzrostu czułości i sympatii względem przyrody. Ponadto dzieci poprzez obcowanie ze zwierzętami uczyły się odpowiedzialności oraz poprzez doświadczenie, w jaki sposób zająć się zwierzętami (Gee i in., 2017; Fine i in., 2019).

Hindman (2022) przedstawia alternatywne propozycje zastosowania zwierząt klasowych. Jest to np. wychowywanie ich od najwcześniejszych stadiów życia, w tym celu wykorzystuje się zapłodnione jaja kurze umieszczone w inkubatorze, z których wykluwają się pisklęta. Autor sugeruje, że zajęcia takie mogą urozmaicić lekcje z matematyki. Zadaniem dzieci mogłoby być obliczanie czasu, który upływa od nabycia jaj do ich wylęgnięcia, a także obliczenie zmieniającej się liczby jaj, kiedy pisklęta się wylęgną. Inną propozycją jest obserwacja przemian zachodzących u larw motyli podczas przeobrażania. Takie doświadczenia mogą wzbogacić i uatrakcyjnić także zajęcia biologii.

Odrębnym zagadnieniem są zwierzęta wykorzystane w różnych placówkach jako część edukacyjnych działań interwencyjnych i terapeutycznych. W tym przypadku zwierzęta są przeprowadzane przez opiekunów do szkół. Najczęściej są to: psy, kawie domowe, króliki, konie, a nawet inne typowe zwierzęta gospodarskie. Jednak najbardziej znane są próby wspomagania nauki czytania u dzieci poprzez czytanie psom – „psy wspomagające naukę czytania”. Działania te dedykowane mogą być także dzieciom z różnymi dysfunkcjami (Serpell, 1999; Endenburg i van Lith, 2011; Uccheddu i in., 2019). Przykładowo badania Uccheddu i in. (2019) dotyczyły porównania motywacji do czytania, a także umiejętności czytania u dzieci w wieku szkolnym ze zdiagnozowanymi zaburzeniami ze spektrum autyzmu, które uczestniczyły w 10-sesyjnym programie czytania z udziałem psa i bez niego. Dzieci, które czytały psu, miały 100% frekwencję na sesjach w porównaniu z 75% dzieci uczestniczących w sesjach czytania bez psa. Po zakończeniu programu dzieci były znacznie bardziej zmotywowane i chętne do czytania w domu, co potwierdzili ich rodzice. Również Kotrschal i Ortbauer (2003) dowodzą, że obecność psa w klasie trzy razy w tygodniu przez miesiąc miała pozytywny wpływ na integrację rówieśniczą, a także przyczyniła się do poprawy komunikacji pomiędzy dziećmi.

Pozytywny wpływ kawii domowych na poprawę kompetencji społecznych, takich jak, umiejętność współpracy, asertywność i samokontrola wykazali również O’Haire i in. (2013). Autorzy ci przeprowadzili 8-tygodniowy program obejmujący aktywności z udziałem świnek morskich u dzieci w przedziale wiekowym od 5 do 12 lat. Według autorów obecność kawii domowych wpłynęła pozytywnie, co mogło skutkować tym, że uczniowie byli spokojniejsi i czuli się bezpieczniej w klasie, co z kolei stworzyło możliwość większego zaangażowania społecznego i rozwoju społeczno-emocjonalnego. Natomiast Loukaki i Koukoutsakis (2014) podają, że obecność królika dwa razy w tygodniu przez okres 6 miesięcy przyczyniła się do zwiększenia komunikacji, wyrażania emocji i zdolności socjalizacji u dzieci.

Również na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie została przygotowana praca licencjacka, która poruszała tematykę zwierząt klasowych. Celem i podstawą pracy było zbadanie, czy obecność kawii domowych na lekcjach wpływa na motywację i relacje rówieśnicze uczniów szkoły podstawowej. W ramach eksperymentu autorka wspomnianej pracy uczęszczała ze swoimi kawiami na zajęcia uczniów klasy III przez cztery tygodnie w wymiarze jednej godziny lekcyjnej tygodniowo. Badania te nie dały jednak jednoznacznej odpowiedzi, czy kawie domowe przyczyniły się do poprawy motywacji oraz relacji rówieśniczych. Zaobserwowano jednakże tendencje wskazujące poprawę w zdolności nawiązywania rozmów i zmniejszenie poczucia samotności wśród uczniów (Peregudowska, 2024).

Problemy wynikające z utrzymywania zwierząt klasowych

Przedstawione powyżej informacje wskazują, że obecność w salach lekcyjnych zwierząt wpływa korzystnie na procesy dydaktyczne i społeczne, jednak zauważa się także związane z tym problemy. Utrzymanie zwierzęcia najczęściej spada na nauczycieli, gdyż w większości szkół brakuje funduszy, które można przeznaczyć na utrzymanie zwierząt (Ganzert i McCullough, 2015; <https://www.peta.org/>).

Ponadto częstym dylematem jest los zwierzęcia w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Niektórzy nauczyciele rozwiązują tę kwestię poprzez ustalanie systemu dyżurnych lub nagród dla uczniów. W tym przypadku możliwe jest wzięcia zwierzęcia do domu przez dzieci, które dobrze sprawują się na zajęciach. Inną kwestią jest śmierć zwierzęcia i to, w jaki sposób poradzić sobie z reakcją uczniów. Jest to jednak także okazja, aby nauczyć dzieci koncepcji przemijania życia w komfortowych i znajomych warunkach klasy (<https://petsintheclashroom.org/>).

Kolejnym zagadnieniem, z którym musi zmierzyć się nauczyciel, jest dobrostan zwierzęcia klasowego. Ważnym jest, aby wybrane zwierzę czuło się dobrze w środowisku klasy i nie doświadczało stresu. Dlatego odradza się trzymania zwierząt z natury wrażliwych na hałas

i obecność zbyt dużej liczby osób. Pod uwagę należy także wziąć fobie i alergie występujące u dzieci. W tym wypadku należy najpierw zapytać dzieci oraz rodziców o możliwe przeciwwskazania do utrzymywania danego gatunku zwierząt i znalezienie alternatywy. Warto również zdawać sobie sprawę, że zwierzęta są czasami wektorami zoonoz. Dlatego należy zadbać, aby zwierzę było pod stałą opieką weterynarza, a także zatroszczyć się o odpowiednią higienę w kontaktach człowiek–zwierzę (Zasloff i in., 1999; Hindman, 2022; <https://petsintheclasroom.org/>, <https://www.peta.org/>).

Podsumowanie

Na podstawie informacji zawartych w pracy wywnioskować można, że obecność zwierząt w klasach jest zjawiskiem relatywnie nowym, które wciąż budzi zainteresowanie wielu osób, chcących zgłębić tematykę więzi człowieka ze zwierzętami. Uważa się, że wiedza na ten temat nie jest wystarczająco zgłębiona, aby sformułować jednoznaczne wnioski, iż zwierzęta klasowe w zauważalny sposób wpływają na dzieci. Zwierzęciem klasowym mogą być różne gatunki, jeśli ich utrzymanie nie sprawia znacznych problemów. Przeanalizowane informacje pozwalają na wnioskowanie, że aby zwierzęta klasowe w pozytywny sposób oddziaływały na uczniów, nie wystarczy sama ich obecność na zajęciach. Potrzebne jest do tego zaangażowanie nie tylko dzieci, ale także nauczycieli i rodziców. Głównymi obszarami, w jakich zwierzęta klasowe wpływają na dzieci, są socjalizacja i zawiązywanie relacji, rozwój poczucia własnej wartości oraz nauka odpowiedzialności i szacunku do innych stworzeń. Najczęstszymi problemami, z którymi borykają się opiekunowie zwierząt klasowych, są brak dedykowanych środków na utrzymanie zwierząt oraz kwestia zajmowania się nimi podczas dni wolnych od szkoły.

Podsumowując, obecność zwierząt klasowych jest zjawiskiem korzystnym, jeżeli nauczyciele i uczniowie gotowi są wziąć na siebie odpowiedzialność i zapewnić zwierzętom dobre warunki bytowania. Autorzy pracy uważają, że tematyka zwierząt klasowych jest w Polsce niedoceniona i powinni się nim szerzej zainteresować naukowcy, jak i pasjonaci zwierząt amatorskich.

Piśmiennictwo

- Clements H., Valentin S., Jenkins N., Rankin J., Baker JS., Gee N., Snellgrove D., Sloman K. (2019). The effects of interacting with fish in aquariums on human health and well-being: A systematic review. *PLoS One*, 29,14(7):e0220524; doi: 10.1371/journal.pone.0220524.
- Daly B., Suggs S. (2010). Teachers' experiences with humane education and animals in the elementary classroom: implications for empathy development. *J. Moral Educ.*, 39(1): 101–112; <https://doi.org/10.1080/03057240903528733>
- Endenburg N., van Lith H.A. (2011). The influence of animals on the development of children. *Vet. J.*, 190(2): 208–214; doi: 10.1016/j.tvjl.2010.11.020.
- Fine A.H., Beck A.M., Ng Z. (2019). The state of animal-assisted interventions: Addressing the contemporary issues that will shape the future. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 16(20): 3997; doi: 10.3390/ijerph16203997.
- Frątczak E., Frątczak J. (1991). *Kącik przyrody w wychowaniu przedszkolnym*. Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne. Warszawa.
- Ganzert R., McCullough A. (2015). *Pets in the Classroom Study. Phase I Findings Report*. American Humane Association. Washington.
- Gee N., Fine A., McCardle P. (2017). *How Animals Help Students Learn: Research and Practice for Educators and Mental Health Professionals*. Routledge. New York.

- Hindman A. (2022). Beyond Classroom Pets: Innovative Ways to Connect Young Children with Animals. Temple University. Philadelphia.
- Hirschenhauser K., Brodesser L. (2023). Children's relationship with non-vertebrae animal: The case of giant African land snail (*Achatina fulica*) at school. *Animals*, 13: 1575; doi: 10.3390/ani3091575. 38:5231525303.
- <https://petsintheclassroom.org/about/> (dostęp 15.03.2024).
- <https://www.peta.org/teachkind/humane-classroom/whats-problem-classroom-pets/> (dostęp 17.04.2024).
- Kotrschal K., Ortbauer B. (2003). Behavioral effects of the presence of a dog in a classroom. *Anthrozoös*, 16(2): 147–159; doi:10.2752/089279303786992170.
- Loukaki K., Koukoutsakis P. (2014). Rabbit-assisted interventions in a Greek kindergarten. *J. Hellenic Vet. Med. Soc.*, 65: 43–48; doi: 10.12681/jhvms.15512.
- Łoniewska Z. (2024). Zwierzęta klasowe i ich wpływ na dzieci w wieku szkolnym. Praca licencjacka. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie.
- McCullough A., Ruehrdanz A., Garthe R., Hellman C., O'Haire M. (2021). Measuring the social, behavioral, and academic effects of classroom pets on third and fourth-grade students. *Human-Animal Interaction Bulletin*, 9(1): 1–21. doi: 10.1079/hai.2021.0023.
- Meadan H., Jegatheesan B. (2010). Classroom pets and young children. *YC Young Children*, 65(3): 70–77.
- O'Haire M. E., McKenzie S.J., McCune S., Slaughter V. (2013). Effects of animal-assisted activities with guinea pigs in the primary school classroom. *Anthrozoös*, 26(3): 445–458. doi: 10.2752/175303713x13697429463835.
- Peregudowska H. (2024). Wpływ zajęć z udziałem kawii domowych na motywację i relacje rówieśnicze uczniów szkoły podstawowej. Praca licencjacka. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Olsztyn.
- Rud Jr. A.G., Beck A.M. (2003). Companion animals in Indiana elementary schools. *Anthrozoös*, 16(3): 241–251.
- Serpell J. (1991). Beneficial effects of pet ownership on some aspects of human health and behaviour. *J. R. Soc. Med.*, 84: 717–720.
- Uccheddu S., Albertini M., Pierantoni L., Fantino S., Pirrone F. (2019). The impacts of a reading-to-dog programme on attending and reading of nine children with autism spectrum disorders. *Animals*, 9 (491); <https://doi.org/10.3390/ani9080491>.
- Zasloff R.L., Hart L.A., DeArmond H. (1999). Animals in elementary school education in California. *J. Appl. Anim. Welfare Sci.*, 2(4): 347–357; doi: 10.1207/s15327604jaws0204_8.

Zatwierdzono do druku: 14 V 2025

CLASSROOM ANIMALS AS A WAY TO SUPPORT CHILDREN'S EDUCATION

Zuzanna Łoniewska, Hiacynta Peregudowska, Andrzej Gugolek

SUMMARY

The use of pet animals in various areas of human education has recently become increasingly popular. One form of supporting education is the use of animals known as classroom pets. The aim of this review paper is to present information on the phenomenon of classroom animals. Factors influencing the decision to introduce an animal to classroom and the choice of species are analyzed. The impact of the presence of animals in classrooms on students' academic performance and behavior is also described. Additionally, the problems resulting from keeping

classroom pets are discussed. The paper is based on selected scientific literature and personal reflections arising from interactions with animals and internships in schools. Based on the information presented in the paper, it can be concluded that the presence of various species of animals in classrooms is a relatively new phenomenon that still generates interest among many people. The primary area in which classroom animals impact children is socialization and relationship-building, as well as development of self-esteem and responsibility, and respect for other creatures. The most common problems faced by caretakers of classroom pets include a lack of funds for maintaining the animals and the challenge of caring for them during school holidays. In conclusion, it can be said that the presence of classroom animals is a beneficial arrangement if teachers and students are willing to take responsibility and provide the animals with appropriate living conditions.

Keywords: classroom pets, animal species, children education, benefits, problems